

שאלות בעניני הקיץ - שיעור 519

I. שבת שאלות

(א) השתמשות בעיר קאנדישענער בשבת ויו"ט פתיחתו ע"י נכרי

עיינ באג"מ (יו"ד ג - מ"ז - ז) דאפילו ע"י רמיזה פתיחתו אסור ודומה אם הנכרי מבשל עבורו דודאי יכול להיות גם בלא אכילת דבר שבישול בעדו מ"מ בישול זה לא היה לו וכן בענין הכל חולים אצל צינה (רע"ז - ה) מותר משום חולה ולא משום מוסיף חום בחדר (דיש להתיר דרך רמיזה) וה"ה הנאה מזגן אויר (a/c) הרי לא יהיה לו אף בשעת הדחק ול"ד לקריאה דשייך בשעת הדחק בלא הדלקת הנכרי שהוא רק מוסיף אויר (מ"ב ע"ז - ע"ו) הגרי"ש אלישיב אסר מטעם אחר דרמיזה אינו מועיל דהרי גם כשהנכרי בא מרצון עצמו לעשות מלאכה עבור הישראל חייבים למחות בידו (מ"ב רמ"ג - ה) ושאני "הנר אינו מאיר יפה" דאינו עושה מלאכה מושלמת חדשה עבור הישראל ופתיחת האגרת מותר ע"י נכרי שהיא רק חומרא ולכן מותר דרך רמיזה וכ"כ המג"א (רנ"ז - סק"ט) דאם רואה ישראל דהעכו"ם עושה מלאכה בחפצו צריך למחות ולכן רמיזה מועיל רק בחפצו של העכו"ם ולא בחפצו דישראל וכ"כ המ"ב (רע"ז - סקל"ז) דאפילו להוסיף הנכרי שמן בשבילו צריך למחות אם הוא נר של ישראל וע"ע במ"ב (ע"ה - סקע"ד) בענין עשיית גבינה בשבת ועיינ בהגר"ז (ע"ז - ז) דאם עושה בשביל הישראל בנר של ישראל אסור אפילו בלא רמיזה והוא עושה מעצמו

לכן האג"מ פסק לאיסור משום דרמיזה מועיל רק על תוספת הנאה ולא על הנאה חדשה אמנם הגרי"ש אלישיב אסר משום דבכלל אין היתר דרך רמיזה

(ב) אם מותר לפתוח השירים (umbrella) המאהיל על השלחן שתקוע בארץ

עיינ בחזו"א (נ"ז - סק"ז ד"ה "דברי הגו"ז") דיש להתיר דזה ממש דין כסא טרסקל (ש"ט"ו - ה) ואין מקום לחלק כאן בין נעשה לאהל ללא נעשה לאהל

עיינ בשו"ת אג"מ (ד - ק"ה - ג) שכתב דבדבר למתוח האהל הקבוע בעגלות תינוקות שהחזו"א התיר יש להתמיר בלא פריסת טפח מערב שבת

(ג) נתקלקל החשמל וחזר ונתקן ע"י נכרים אם יש ליהנות מהאור והבישול ואבאר

(ד) מי שאינו נוסע מקודם ע"ש להבנגאלו וכדומה נקרא פושע

(ה) אם יש איסור נולד בעשיית קרח בשבת

לכאורה דבר זה תלוי בענין נתינת פשטיד"א כנגד האש והשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח דהמחבר מתיר והרמ"א פסק להתמיר לכתחלה ובמקום צורך יש להקל (ש"ס - ט"ז) אמנם השערים מצויינים בהלכה (פ - הערה י"ח) כתב דמה שפסק השו"ת דובב מישרים דמים הנעשה קרח יהיה נולד זהו במשתמשים בהקרח לקרר המאכלים והקרח בעצמו לא היו אוכלים אותו ולא היו רוצים שהקרח ימוח לכן חשיב נולד משא"כ בזמנינו שמשתמשים בקרח ליתנו בכוס מים להקרר המים וחוזרים ונימוח כ"כ השו"ת בצל החכמה וכן הובא הטעם הזה בשם בעל האג"מ בקונטרס אור השבת (ד - דף ק"ז) וכן שמע רב שמעון אידער מפי בעל אג"מ דאינו רואה מקום לאסור ובפרט לאורחים (דף 120) עיינ בשש"כ (י - הערה י"ד) בשם הגרשז"א דלא אסור משום נולד אלא בנשתנה למעליותא משלג למים ולא להיפך

(ו) הרא"ש היה נזהר שלא להטיל מי רגלים בשלג ולכן טוב שלא לתת מים ע"ג קוביות קרח ויתן קודם המים בכוס ואחר כך הקרח (ע"ב - י"ד) וגרע טפי שצריך להמי קרח אמנם יש מתירים אפילו לרסק בידים לתוך הכוס והטעם דכיון שנתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו ביה כלל (מ"ב ע"ב - ל"ד)

II. שאלות כלליות

(א) יש אומרים דהאב מחויב ללמוד בנו אף להשיט ע"ג מים (קידושין כ"ט) ועיינ בשו"ת בנין ציון (ב - קכ"ה) דהשמיט הרמב"ם דין זה משום דפסק כהת"ק ולא כהי"א ועיינ ברש"י הטעם דשמא יפרוש בספינה ותטבע ויסתכן אם אינו יודע לשוט וזה לא שכיח כ"כ בזמננו ולכן יש מקום להקל

(ב) מותר להשכיר לאחר באנגעלולו שלו בלי הסכמת הבעלים אם לא שהותנה במפורש שאסור דלא נאמר הכלל דאין השוכר רשאי להשכיר רק במטלטלין (הלכות הקיץ זף כ"ה בשם שו"ת חבצלת השרון)

(ג) אירע לו אונס שהוא מוכרח לעזוב ולחזור לביתו אינו חייב לשלם דמי שכיר רק לפי ערך הזמן שהיה דר שם (ה"מ של"ד - ה"ה ס"ה) אמנם אם קבל השכר כולו א"צ להחזיר כלום ע"ש

(ד) אין להשתמש בנייר דבק שמתדבקים עליו השרצים והעכברים שהרי מצטערים הרבה מזה ואף שמותר להרוג עכברים מ"מ יש לבחור המיתה הפחותה בצער

(ה) הקדמת התפלה בליל שבת כיון שהגר"א והפמ"ג והמ"ב כתבו שאין להקדים השבת יש סוכרים שכן ההלכה מ"מ מי שרוצה לסמוך על הרמב"ם ומהרי"ל והערוך השלחן הרשות בידם ועבד כמר עבד ועבד כמר עבד ובלבד שכוונתו יהיה לשם שמים

(ו) תורת הסווימינג פאל

הפאל אין דינו כמרחץ שאין רוחצין בחמים ומותר ללמוד ולברך ברכות שם אם אין שם ערוה מגולה ונשים הרוחצות יש אוסרים לאשה אחרת לברכת שם שהרי טפח מגולה באשה ערוה (רמ"א ע"ה - ה) ויש מקילין וכן עיקר (מ"ב ע"ה - סק"ח)

נוטל הטלית קטן מעליו זמן רב אם צריך לברך - עיין בשו"ע (ח - י"ד) דאם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך והרמ"א כתב שאין מברכים אם נשאר עליו טלית קטן והמחלוקת תלוי אם ההפשטה היא הפסק (מ"ב סק"ו) ולכן כתב הבה"ל (ד"ה וי"ה) דהיוצא מבית המרחץ צריך ברכה שנית דאיכא הפסק גדול ויש מי שאומר עד ג' שעות נקרא מיד וכ"כ השו"ת חלקת יעקב (ה - ק"ה) ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (י"ג - ד) שכתב בשם התורת חיים דאפילו אם מפסיקים טובא בין הפשיטה ולבישה אין מברכים כיון שדעתו לחזור וללובשם וכ"ש אם מוכרח לחזור וללובשם ועיין בשו"ת באר משה (ו - ה) ולמעשה הואיל ואנו קי"ל ספק ברכות להקל אין צריך לברך

אם מותר לאשה להביא את בנה בן ג' שנים לסווימינג פאל לרחוץ בין הנשים הגרש"ז אויערבך פסק דיש להקפיד מג' שנים ואילך אולם בילדה עם האבא אפשר להקל יותר מפני שהיא לא רואה שום ערוה שם כי הגברים מכסים ערוותם ופשוט שעל הילדה יש להקפיד על לבוש צנוע עפ"י הלכות צניעות (ספר הליכות בת ישראל פרק ז - הערה ל"ט) והביא עוד מספר אמרי יושר שהחזו"א אמר בנידן דידן שאם יכולים לזכור הבן לכשיגדלו יש למנוע (מעשה של רז משה גרוסמאן) ועיין בתשובות והנהגות (ה - קל"ז) דלענין טפח מגולה דדעת המ"ב לאסור מבת ג' (הו"ח ע"ה צ"ה"ל ד"ה טפח מגולה) והחזו"א (סימן ע"ז - סק"ח) חולק שאין שיעור בשנים אלא כפי גודלם אבל היינו בגלוי טפח לבד לענין אמירת ד"ת כנגדה אבל לראות ילדה כמעט ערומה לכ"ע הזמן קודם אפילו להחזו"א ועיין בשו"ת שלמת חיים שהגאון רבי יוסף חיים זוננפלד מורה ג"כ שהשיעור מבת ג' והלאה

III. עוד שאלות

(א) כשנכנס להבאנגעלאו בתחלת הקיץ מצא מציאה יש חילוקים שונים אי חייב להחזירו לדייר האחרון אבל הא פשיטא שבעל הבית לא זכה בה בתורת קנין חצר עיין בספר הלכות למעונות הקיץ (דף כ"ו)

(ב) אם אחד מבקש מחבירו שישאיל לו את הקאר שלו אין חיוב עליו להשאילו אף כשמקבל עליו כל ההוצאות (ע"ש דף כ)

(ג) קטנים שהשתמשו בחפצים של אחרים ושיברום אין אביהם חייבים לשלם (דף י"ט)

(ד) גם ההולך בדרכים שבתוך הקאנטריס ברגליו או בקאר צריך לומר תפילת הדרך אם הולך ד' מיל

(ה) דעת רב משה דיכול להוציא את חבירו בתפילת הדרך מדין שומע כעונה ויש חולקין (ע"ש דף ל"ז)

(ו) מותר לישוב על הקרקע בשבת אף באופן שהוא פסיק רישא שרגל הספסל יעשה חריץ דהוי פ"ר דלא ניתא ליה על ב' דרבנן

(ז) מותר לישוב בחוץ על גבי דבר מוקצה כגון אבן גדולה

נכנס לטליתו נשמת אבי אורי ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אלא מותרת כאלה רחל ב"ר גרשון חנוך העניך הכהן ע"ה